

PROTOKOLL

26.01.2021 nr 1.11-41/42

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027 rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni kolmas istung

Toimumise aeg ja koht: 26.01.2021. a veebis (Skype)

Algus kell 12.00, lõpp kell 15.00

Juhatas: Siim Tiidemann (Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler)

Protokollis: Merle Vesiloo (Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõunik)

Tulenevalt koroonaviiruse COVID-19 levikust tingitud piirangutest (siseruumides keelatud avalikud koosolekud ja üritused), toimus ekspertkomisjoni istung veebis Skype vahendusel, millest võtsid osa nii ekspertkomisjoni liikmed kui ka istungil kuulajana osalenud.

Päevakord:

1. EMKVF 2021-2027 rakenduskava ülesehituse ja koostamise tutvustamine
2. Vee-eluressursside töötlemis- ja turundusmeetmete tutvustamine ja arutelu

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027 rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni istungi juhatas sisse komisjoni esimees – Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler Siim Tiidemann.

Esta Tamm ning Valdur Noormägi tegid ettepaneku saata istungi kirjalikud materjalid edaspidi vähemalt 5 tööpäeva enne istungit ette.

Siim Tiidemann: arvestame edaspidi ning saadame materjalid õigeaegselt.

Siim Tiidemann selgitas koosoleku sissejuhatuseks (ning vastuseks Mart Undrest'i küsimusele rakenduskava ning meetmete avanemise ajakava kohta) koosoleku eesmärgi, milleks oli tutvustada vaid osa planeeritavatest meetmetest (mida on juba ministrile tutvustatud). Meetmete üldine struktuur on sarnane perioodile 2014-2020. Uuel perioodil on liikmesriigile rohkem vabadusi jäetud meetmete kujundamisel. Rakenduskava Vabariigi Valitsusse esitamine on planeeritud 2021. a sügisesse. Kui Vabariigi Valitsus on rakenduskava heaks kiitnud, siis algavad läbirääkimised Euroopa Komisjoniga (edaspidi *EK*). On plaanis varasemad mitteformaalsed arutelud *EK*-ga, mis lühendaks rakenduskava ametlikuks kooskõlastamiseks kuluvat aega. Rakenduskava väljatöötamisega paralleelselt valmistab Maaeluministeerium (edaspidi *MEM*) ette meetmete määrused. Meetmete esimesed taotlusvoorud võiksid toimuda 2022. a lõpp – 2023. a algus.

Ain Soome: 2020. a lõpus saavutati kolmepoolne kompromiss Euroopa Parlamendi, Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel ning laevastiku toetusmeetmete osas on oodata rakendusakte. Oleme paralleelselt alustanud uue kalandusturu korraldamise seaduse (KTKS) ettevalmistamisega. Praeguse fondi osad eelarvevahendid on veel kasutamata (kasutada saab 2023. juuni lõpuni st selleks ajaks peavad olema väljamaksetaotlused esitatud kas PRIA-le või MEM-le). 2021. a kevadel plaanime EMKF 2014-2020 rakenduskava muudatust kasutamata eelarvevahendite ümbertõstmiseks.

Esta Tamm: komisjoni liikmetele saadetud meetmelehtedel ei ole näha meie tehtud ettepanekuid (mis esitatud juba 2019. a).

Ain Soome: esimene arutelu ei olnud meil meetmelehtede põhine nii nagu praegu, esimene arutelu oli Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PÕKA) raames kokkulepitud sekkumiste pinnalt.

2. EMKVF 2021-2027 vee-eluressursside töötlemis- ja turundusmeetmete meetmelehtede tutvustamine – kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialistid Laura Freivald ja Kairi Šljaiteris

- 1) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Laura Freivald'i ettekannet „Tootmis- ja turustamiskavade toetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Esta Tamm: kas järgmisel perioodil on kavas toetada ka investeringuid?

Ain Soome: ka uuel perioodil on meede suunatud tootjaorganisatsioonide (edaspidi TO) administratiivkulude katmiseks (nn pehmed tegevused), kalatöötlemisega seotud investeringute toetamiseks TO-dele on eraldi meede.

Valdur Noormägi: võrdlevaks aluseks ei tohiks võtta 2020. aastat, mis COVIDi tõttu ei näita majanduse reaalselt pilti, pigem võiks olla aluseks 2016 või 2019. aasta. See kommentaar on kõikide meetmelehtede kohta. EMKVF annab iseseisvust, miks piirame teatud investeringute tegemist TO-dele selle meetme raames (nt arvuti, printeri, erinevate programmide jne soetamine). Kas sel perioodil meetme eelarve kasutatud?

Eduard Koitmaa: eesmärk on lihtsustamine ning ei piira TO administreerimiseks vajalikke investeringuid, ei ole ka COVID-19 mõjuga aastat sisse arvestanud. Oleme vaadanud eelmiste aastate meetme eelarve kasutust ning leidnud kindla seose ettevõtte püügivõimekuse ja müügivõimekusega ning arvutanud välja TO kulud. Bürokratia vähendamiseks määratakse TO-le igaks aastaks tegevuste elluviimiseks kindel summa.

Juhani Papp: läheme üle lihtsustatud kulumeetoditele. Selle perioodi reaalse raha kasutamise pealt arvutame välja kindla ühikuhinna nt toodetud kala tonni kohta ja tulevikus toetust makstaksegi selle ühikuhinna alusel. Kulusid ei pea eraldi tõendama, vaid tõendama peab oma toodangu mahtusid.

Ain Soome: maksimaalne piirmäär on 3% TO liikmete poolt turustatud toodangu väärtusest (nagu praegusel EMKF perioodil) ja selle ulatuses saate otsustada, mille soetamiseks, mis on vajalik TO administreerimiseks, raha kasutate.

- 2) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Laura Freivald'i ettekannet „Tootjaorganisatsioonide ühisinvesteringute toetus“ (kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemiseks).

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Mart Undrest: kas toetatavate tegevuste loetelu meetmelehel on kindel? Toetuse määr on 75%, kas on ka muid variante? Tegevuste elluviimiseks 24 kuud – kas on midagi muutunud? Miks päikesepaneelide ehituseks on lihtsustatud kulumeetod sisse toodud?

Ain Soome: PÕKA kontekstis vaatasime, millistes kitsaskohtades peaksime toetusega sekkuma, töötlemises oli rõhuasetus väärindamisele. Toetuse vormiks tagastamatu abi, kui on tegemist uute toodete tootmisega, samuti investeringutega mida ettevõtte ise ei teeks. Päikeseenergia puhul on meil võimalik saada andmeid keskmise turuhinna kohta, kui palju 1 kW tootmiseks investeerida on vaja - saame kasutada lihtsustatud kulumeetodeid, teiste investeringute puhul ei oska ette näha. Maksimaalne toetuse määr on TO-de puhul 75%.

Siim Tiidemann: toetatavad tegevused ei ole ette antud, need on meie valikud. Kui teil on ettepanekuid toetatavate tegevuste osas majanduslikus või keskkonnavõtmes, siis palume need meile esitada, et saaksime neid kaaluda. Tegevuste elluviimise aja (24 kuud) osas oleme lähtunud eelmisest perioodist.

Mart Undrest: päikesepaneelide osas muutub hind pidevalt, kuna valdkond areneb ülikiirelt ning iga taotlusvooru eel peaksite üle vaatama ja muutma. Paljudes meetmetes oleme rohe- ja keskkonnasäästu püüdnud tekitada, laevastiku osas ei ole õnnestunud (kuna EK tegevused ette kirjutanud) või siis ei ole mõtet selliseid tegevusi teha tänastel alustel. Ettepanek toetatavate tegevuste nimekirja mitte lukku panna.

Siim Tiidemann: üldine lähenemine on kasutada lihtsustatud kulumeetodeid nendes meetmetes, kus see on võimalik. Päikeseenergia osas vaatame kindlasti lähenemise üle. Laevastiku osas EK kirjutab palju ette, teistes valdkondades ei ole EK poolt suunist selles osas, mida saame või ei saa toetada. Ootame ettepanekuid keskkonda toetavate tegevuste osas, mille järgi ühisinvesteringutega oleks vajadus.

Esta Tamm: kas enne projekti esitamist on vajalik teha energiaaudit? Kui jah, siis see võiks olla toetatav tegevus.

Siim Tiidemann: ootame teie ettepanekuid, millist lähenemist pooldate - kas teeme kindla nimekirja toetatavate tegevuste osas (energiaauditit ei nõua) või siis toetame võimalikult laia skaalat investeringuid (energiaaudit vajalik). Juhin tähelepanu, et ei ole tegemist ainult keskkonnainvesteringutega, on ka tootmisele kaasaitavad investeringud lubatud – ka siin ootame kommentaare ja ettepanekuid.

Riho Gross: kui meetme eesmärk on TO-de vahelise konkurentsi suurendamine, kas on siin mõeldud Eesti sisest konkurentsi ja kas see meede seda ikka suurendab? Eesmärk võiks olla konkurentsivõime tõstmine rahvusvaheliselt.

Siim Tiidemann: ilmselt tegemist eksitusega, viime parandused meetmelehe eesmärgi sõnastusse sisse.

Valdur Noormägi: freoongaaside ülemineku viimane tähtaeg on 2030. Alates 01.01.2021 enam kasutada ei või – kas on võimalik selles suunas teha investeringuid?

Juhani Papp: kui nõue muutub kohustuslikuks, siis sellest hetkest vastavaid investeringuid ei saa toetada. Freoongaaside asendamist saab toetada niikaua, kuni nõue ei ole jõustunud.

Siim Tiidemann: peame EK-lt üle küsima nende tõlgenduse. Kui üleminekut saab toetada, siis oleme valmis toetama nii TO-sid kui üksikettevõtjaid.

- 3) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Kairi Šljaiteris'i ettekannet „EMKVF 2021-2027 Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise investeeringutoetus“ (energia- ja ressursisääst, innovatsioon).

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Valdur Noormägi: toetavate tegevuste osas ei ole investeeringuid tootmishoonetesse (kuigi meetmelehe olukorra kirjelduses on välja toodud, et tootmishooned on amortiseerunud ning suurte energiakuludega). Ettepanek on teatud piirmäära ulatuses toetada investeeringuid tootmishoonetesse. Iga investeeringu tegemiseks ei ole vaja auditit. Ettevõtete korporatsioonide puhul võiks investeeringu maksimumiks olla nt 40%.

Siim Tiidemann: ei ole keelatud tootmishoonete investeerimine, kui see on seotud energia, kütte, jäätmetega, kui investeeringud suurendavad tootmise ressursitõhusust. Teatud tegevuste puhul ei ole auditid vajalikud (kui teame ette, et teatud energia- ja keskkonnasääst saavutatakse) – sarnane lähenemine eelmise meetmega. Korporatsioonidega seonduvas on suunised EK poolt – VKEd saavad toetust, suurettevõtted saavad võtta laenu (juhul kui näeme seda MESi kaudu ette). Ettevõtte suurus on EK poolt määratletud ning me ei saa sellest mööda minna. Kui selgub, et suurettevõtete toetamine ei ole keelatud, oleme valmis ettepanekut kaaluma.

Siim Tiidemann: kas tegevuste elluviimiseks ettenähtud aeg - 18 kuud (1,5 a) taotluse rahuldamise otsusest arvates – on piisav?

Valdur Noormägi: tehnoloogia investeeringuteks on piisav, tootmishoonete ja infrastruktuuriinvesteeringute puhul võib teostamise aeg olla pikem.

Mart Undrest: ettepanek, et läbi kõikide meetmete oleks tegevuste elluviimiseks aega 24 kuud.

Siim Tiidemann: 24 kuud on mõistlik periood; kui on väga pikk tegevuste elluviimise aeg, siis on keeruline planeerida kasutamata eelarvevahendite ümbertõstmist.

Esta Tamm: kas uuel perioodil on PRIA-l õigus pikendada projektitaotlusi põhjendatud juhtudel?

Ain Soome: hea ettepanek, mida kaaluda uue kalandusturu korraldamise seaduse (KTKS) väljatöötamisel. Paindlikkus kriiside puhul võiks olla.

- 4) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Kairi Šljaiteris'i ettekannet „EMKVF 2021-2027 Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete müügivõimekuse edendamine“ (uued turud e. messid, kontaktreisid)

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Valdur Noormägi: meetmelehe ettevalmistamisel leppisime kokku, et toetame ühistegevust ning üksikute ettevõtete kulusid ei toetata. Kuid meetmelehel on kirjas, et üksikute ettevõtete toetamine on abikõlblik. Senine süsteem on näidanud, et üksikud ettevõtted ei suuda konkureerida, ühisstendiga on mõju suurem. Tegime ettepaneku, et toetuse määr oleks maksimaalselt 100%.

Ain Soome: ekspertkomisjoni pädevuses on teha ettepanekuid, kas toetame ühistegevust või üksikettevõtte tasandit. Toetuse määra osas antakse ka uuel perioodil toetuse maksimaalne määr ette, mis üldjuhul on 50% ja TO-de puhul võib olla kuni 75%. EMKVF alusmäärusega sätestatavad toetusmäärad ei ole veel õplikud selged.

Valdur Noormägi: lisada võiks virtuaalmessidel osalemise toetamise.
Siim Tiidemann: võtame arvesse ettepaneku.

Esta Tamm: kas ei ole uuemaid andmeid aluseks võtta? Ka võiks olla 24 kuud tegevuse elluviimise ajaks?

Eduard Koitmaa: andmeid kindlasti uuendame, rakenduskava esitamisel kasutaksime viimaseid kättesaadavaid andmeid.

Siim Tiidemann: võiks kaaluda PRIA poolset taotluse pikendamise võimalust, nt juhul, kui mess ära jääb.

Valdur Noormägi kommenteeris messide teemat ja tõi välja, et ministri käskkirja võimalus võiks olla tihedam kui kord aastas (arvestades kiirelt muutuvat turuolukorda). Võiks jääda samaks seisukoht, et toetuse andmine toimub läbi ühistegevuse.

- 5) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Kairi Šljaiteris'i ettekannet „EMKVF 2021-2027 Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete müügi- ja tootmisvõimekuse edendamise toetus“ (turu-uuringud)

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Valdur Noormägi: võiks olla võimalus aktsepteerida kolmandate riikide turu-uuringute teostajaid (perioodil 2014 - 2020 see ei ole abikõlblik). Toetuse määr ettevõtjal võib olla 50%, aga organisatsioonide puhul võiks olla võrdselt 75%. Võiks aktsepteerida erinevate kaubamärkide olemasolu, tootepõhised turu-uuringud võiksid olla lubatud. Need uuringud annaksid ettevõtjale rohkem info tema toote müügi jne kohta, siiani ei ole EMKF-st seda toetatud. Praeguses kriisiolukorras puuduvad ettevõtetal käibevahendid, et ise tellida sarnaseid uuringuid.

Ain Soome: toetusmäär pannakse paika fondi määrusega, mis nagu eelnevalt öeldud on üldjuhul 50% ja TO-de puhul võib olla maksimaalselt 75%. Fondi reeglitest tulenevalt ei saa kaubamärkide põhised uuringud toetada kõrgema toetusmääraga.

Siim Tiidemann: kas ettevõtete huvi uurida oma kaubamärgi müüki on seotud pigem Eesti - sisese turu või hoopis kolmandate riikidega?

Valdur Noormägi: soov uurida, kui palju eestlased ostavad külmutatud või jahutatud Eesti päritolu kala ja palju importpäritolu kala – kettides, turgudel jne ja erinevad kaubamärgid.

Siim Tiidemann: üldiseid siseriiklikke uuringuid võiks teha Konjunkturiinstituudi kaudu ning kolmandate riikidega seotud uuringuid kalanduse teabekeskuse kaudu.

- 6) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Kairi Šljaiteris'i ettekannet „EMKVF 2021-2027 Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete müügiarenduse toetus“ (teavitus- ja tutvustustegevused)

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Valdur Noormägi: kas selle meetme raames on võimalik teha kalatoodete suurendamise kampaaniat nt põhjamaades?

Siim Tiidemann: mõte on keskenduda Eesti turule ja Eesti tarbijale. Ei välista muid variante, nt Ukraina projekt praegusel perioodil. Hetkel meede kujundatud Eesti tarbija keskseks. Kui räägime järgmisel perioodil üldiselt kalanduse teavitustegevustest, siis ei välista sarnaseid välistegevusi. Ideaalis võiks olla kolmandate riikidega seoses terviklähenedamine, kus on seotud

turu-uuringud, messid ja kontaktreisid, kohapealne kampaania, investeeringud turule sisenemiseks.

Juhani Papp kommenteeris Läänemere kilu-räime propageerimist – EK seisukoht selline, et kampaania lubatud kolmandates riikides, aga EL ühisturu tingimustes ei tohi promoda EL vahenditega.

- 7) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Kairi Šljaiteris'i ettekannet „EMKVF 2021-2027 Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete müügivõimekuse edendamise toetus“ (sertifikaadid)

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Valdur Noormägi: võiks juurde panna teised sertifikaadid (nt kauplemisertifikaadid, ISOde taotlemine), võiks olla aktsepteeritud vaheauditid seoses MSC-ga, kuna vaheauditite teostamine kulukas.

Siim Tiidemann: laiendamisega üldiselt nõus, vaheauditeid oleme siiani tõlgendanud tegevuskuludena, millele ei saa toetust anda.

Valdur Noormägi: programmiperiood on 7 aastat, MSC kehtivus 3 ja 5 aastat. Üks ettevõtte või esindusorganisatsioon võiks saada mitu korda taotleda olenevat sertifikaadi pikkusest.

Juhani Papp: EK seisukoht on järgmine: toetada saab esmast hindamist.

Toomas Armulik: kui sertifikaat antakse 5 aastaks, peale seda toimub uus täishindamine, vahepeal vahhindamised.

Siim Tiidemann: konsulteerime EK-ga, kuidas tõlgendada olukorda, kui sama sertifikaati minnakse uuesti nullist täishindamisega taotlema, kas loetakse olemasoleva asja tegevuskuluks või on potentsiaali lugeda seda täiesti uueks taotlemiseks.

- 8) Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Kairi Šljaiteris'i ettekannet „EMKVF 2021-2027 Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete müügiarenduse toetus“ (eksportturgude avamine ja avatuna hoidmine)

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Siim Tiidemann lisas ettekandele selgituseks, et kuna kalanduses kolmandate turgude avamisega seonduv on jäänud tahaplaanile ning Põllumajandus- ja Toiduametil (edaspidi PTA) on piiratud ressurss uute turgude avamiseks, siis on mõtte anda PTA-le eraldi ressurss just kalaturgudega tegelemiseks, iga aasta võtaksime paar turgu kalanduse poole pealt ette, PTA palkab eraldi inimesed selleks, kolmandate turgude puhul nõutakse täiendavaid uuringuid ja kinnitusi – seda kulu saaks osaliselt katta fondi vahenditest.

Mart Undrest: kuidas olukorda kaardistada, planeerida, palju meil on potentsiaalseid sihtriike? Kalaliit võiks aidata sisu kokku kirjutada, et oleks arusaam, palju rahalisi vahendeid vaja jne.

Valdur Noormägi: meie põhimõtte oli korvata erinevad sertifitseerimisega, kontrollimisega jne seonduvaid kulusid, kus Eesti riigil on vaja riiklikku tunnustust, mitte ettevõtte poolset tunnustust. Ei pea õigeks, et selle toetuse abil loome PTA-le töökohti, see peaks tulema riigieelarvest. Juhin tähelepanu, et ei toimuks topeltnmaksustamist, järelevalvetasusid maksame iga-aastaselt (meede seotud tugevalt seotud järelevalvega). Samas seda meedet oleks väga vaja, oluline, et raha läheks eksportturgude avamiseks, sertifikaatide, veterinaarkontrollide tegemiseks jne.

Siim Tiidemann: peame tegema täiendavaid uuringuid, PTA-s ei ole hetkel selleks töökohti või ei ole neid piisavalt. Kui tahame avada uusi kolmandaid turge, siis peame leidma võimaluse, kuidas me loome selleks täiendavad töökohad. Põhiosa kuludest moodustavad täiendavad kulud kolmandatele turgudele sisenemiseks (nt kontrollid, analüüsid, uuringud jne). Projekti raames

tekkivad kulud ei ole suured võrreldes fondi kogueelarvega.

Marko Breivel: täiendavad ressursid oleksid PTA-le väga vajalikud. Nt Venemaa turu jaoks nõutakse lisaks koordineerivale tegevusele mitmeid analüüse, mida meie laborid ei suuda teha, et tõendada toodete vastavust. Nt Hiina nõuab analüüse, uuringuid, mida iga-aastaselt koondame ja tõendame, et meie järelevalvesüsteem on jätkusuutlik, peame tõendama ka veekeskonna ohutust, puhtust. Uued turud – nt Brasiilia turg on ressursipuudusel pikalt venima jäänud, samas huvi on olemas. Meede PTA-le vajalik protsesside edasiviimiseks, aga üksikasjad peaksime detailselt läbi arutama.

Otsustati: tutvustatud meetmelehtede ning rakenduskava SWOTi kohta oodatakse sektoripoolseid kirjalikke ettepanekuid ning kommentaare hiljemalt 05. veebruariks, istungi käigus esitatud ettepanekud arutatakse MEM- siseselt läbi, mitmete teemade tõlgendamise osas konsulteerib MEM Euroopa Komisjoniga, eesmärk on sektoriga ülejäänud meetmed esimest korda läbi arutada hiljemalt märtsi lõpuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Tiidemann

Kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler

Ekspertkomisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Merle Vesiloo

Protokollija

Kalamajandusosakonna

kalanduse arengu büroo nõunik